

kopírují a nebo kteří bezduše kubizují, mezi pseudoklasicisty a pseudofauvisty, kteří zaspali své století, a mezi davem polo-moderních nebo kýčářských epigonů a eklektiků dovolují nám Toyen, Štyrský i Šíma věřit v básnický rozkvět nového malířství. Nevím, jsou-li jejich obrazy „českým malířstvím“; patrně snad nikoliv, protože jejich jména nejsou zanesena do oficiálních katalogů naší umělecké provincie: rozhodně však nemají nic společného s naší dosavadní domáckou malířskou idylou; na rozdíl od druhotného umění předcházejících českých generací nepřezvykují tito umělci světové objevy, nýbrž rozmnožují je a obohacují: jsou originálem, nikoliv překladem do češtiny.

(Kmen 2, č. 6, červen 1928)

Jiří Voskovec a Jan Werich:  
HUMOR V REVUI (JENOM HLÍNA)

Předně se zasazujeme o to, aby bylo rehabilitováno jedno slovo. Toto slovo zní: sranda.

Pán, který poprvé užil tohoto výrazu, má nesmírnou zásluhu, neboť objevil technický termín, bez něhož se nelze obejít. Bohužel toto slovo pohoršuje. Jelikož se jím hodláme zabývat, dosazujeme za ně neméně technický termín: hlína, abychom se vyhnuli neužitečnému pohoršení.

Není to hra se slovy, kterou zde podnikáme, nýbrž přesvědčení, že to, co nazýváme hlínou, se zásadně liší ode všech ostatních útvarů veselosti či humoru. Mluví-li se totiž o psině, když skupina mladých minervistek vyvede profesora tím, že mu namluví, že na dnešek nebyla příprava — tvrdí-li se, že byla švanda, když včera u Pinkasů schovali panu bernímu Štočkovi klobouk — je-li vskutku komickým snoubenec slečny z prvního poschodí — je nezvratno, že jakékoli Švejkovo dobrodružství nemůže být než pustou hlínou.

Dva kumpáni ukazují trubačovi citrón. Není na tom vůbec nic absurdního: je to výsek praobyčejné skutečnosti. Trubačovi se sbíhají sliny, nemůže troubit, kumpáni se již nemohou smát a ze všeho toho vyplyne nepozorovaně čistá, destilovaná hlína.

Hlína musí být. Jak se k tomuto faktu přišlo, není aktuální otázkou. Je to prostě skutečnost, proti níž se nedá vůbec nic namítat.



Z toho vyplývá, že je oprávněna spousta námitek proti revui, která by nepočítala s touto nezvratnou skutečností.

Revue je nová scénická forma. Ale právě jenom forma, jejíž úplnost je podmíněna náplní staré, solidní hlíny, pamatující první klauny, café-concerty, music-hally.

To, čemu se dnes říká revue, jsou pouze sliby nové jevištní formy, naplněné nejapnou náhražkou. V dnešních revuích je drahá pouze výprava. Všechno ostatní je láce. Revuální nadvýroba způsobila, že víceméně podařené výseky jednotlivých revuí se staly mezinárodním majetkem, putují od města k městu, ztrácejí na bezprostřednosti a hynou „autootravou“. Nejzchoubnějším jedem těmto cestujícím částem revuí je politická satira.

Hlína není tendenční. A proto pracovat s ní není lehké. V žádném případě nesmí nést zkarikovanou podobu politického odpůrce anebo něčeho, co nemá okamžitě ochrany. Vyloučen nerovný boj, vyloučena nečistá práce.

Neexistují postranní účely. Účel je pouze jeden: smích. K němu pak je zapotřebí: hroudy nutné hlíny a člověka, jenž by ji uměl hníst do takových tvarů, které pod zorným úhlem divákovým měnily by se v bezprostřední bezpředmětnou komičnost.

Tato hlína je nevyčerpatelná. Stačí na naplnění všech pořádných revuí a k rozesmání všech pořádných návštěvníků. Zdůrazňujeme, je absolutní podmínkou nové scénické formy, nové revue, která ji opět povznesla a současně jí bude povznesena do slavných dob kvetoucích cirkusů a do mladých let klaunů.

(Literární svět 1, č. 13–14, březen 1928)

## Jindřich Honzl: O MODERNOST V ČESKÉM DIVADLE

Modernost, jsouc vymožeností a výsadou, je prostě vzestupem a pokrokem.

(Karel Teige, Film)

Atmosféra, ve které vznikalo Osvobozené divadlo, byla v souvislé řadě s těmi uměleckými napětími, ze kterých se uvolňovaly básnické knihy Seifertovy, Wolkerovy, Nezvalovy, Vančurovy, byla to atmosféra kritické pohotovosti Karla Teiga, formového očišťování prostorových a výtvarných prací, kterou začali Jaromír Krejcar, Vít Obrtel, Jaroslav Fragner, Karel Honzík, Eugen Linhart, Bedřich Feuerstein, Jindřich Štyrský, Toyen. Čím hlouběji k počátkům, k článkům v Červnu, ke sborníkům Devětsilu, almanachu Život, čím blíže k mládí vyjmenovaných umělců, čím dál do vzpomínek, tím této atmosféře přibývá na kráse. Nejenže tato atmosféra z jedné strany reprezentuje svěžest a odvalu, ale ani z druhé strany, v prostředí, v němž se této generaci bylo uplatňovat, nebylo té ústupnosti, ohleduplnosti a „uznání“, byť i „proti své vůli“. Umělci oficiální neměli vůbec stařeckého strachu z mládí a věřili stejně nové síle jako bezvýznamnosti čehosi nového. Sebevědomí těchto oficiálních umělců bylo tak důkladné, že bylo možno je nazvat silou. Není opravdu nutno bát se mládí. Mládí nejenže je vždycky krásné, bohaté, plné možností, obdivuhodné, sličné a co ještě dál — ale mládí, mládí samo, jako jeho půvab a krása, je argumentem krátkodechým. A „síla“ — ať už by to bylo sebevědomí, nebo víra ve své důvody — se uplatnila také proti „nové generaci“. A tak tu stály proti mladé generaci oficiální síly bez souručenství